

Результатом застосування названих методів, форм і засобів має стати сформованість у дошкільників моральних якостей, проявом яких є свідоме ставлення до виконання правил поведінки, дотримання вимог, встановлених у групі, готовність до узгоджених дій задля досягнення загальної мети.

Отже, з метою виховання у старших дошкільників моральних якостей у закладі дошкільної освіти доцільно використовувати різні форми, методи і засоби морального виховання. Вони мають відповідати віковим особливостям дітей, узгоджуватися із метою виховання та рівнем морального розвитку вихованців.

ЛІТЕРАТУРА

1. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ : «Академвидав», 2006. 456 с.

Богдан-Василь ФЕЦИЧ

(Дрогобич, Україна)

СОЦІАЛІЗАЦІЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЯК ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Процес соціалізації дітей дошкільного віку – це засвоєння та набуття базових навичок взаємодії між членами суспільства. Соціалізація необхідна насамперед для того, щоб підготувати дитину дошкільного віку до життя у соціумі. Під процесом соціалізації маємо на увазі різні впливи соціального середовища на людину та реакцію на них самої людини. Впливи можуть бути стихійного або цілеспрямованого характеру, суб'єктивними або спонтанними.

Необхідно зазначити, що процес соціалізації дитини починається із сім'ї та закладу дошкільної освіти. Сім'я є первинним інститутом

соціалізації, де відбувається знайомство із соціальними нормами, із правилами життя у суспільстві, закладаються основи соціальних цінностей та ідеалів, до яких прагне дитина. У межах сім'ї дитина отримує уявлення про взаємини між людьми, ідентифікує себе з іншими. Цьому сприяють приклад батьків, стиль життя, традиції та звичаї, яких дотримується сім'я, моральні установки, ставлення до справедливого і несправедливого.

У сім'ї через спадкоємність поколінь здійснюється передача національних і культурних традицій, звичаїв. Забезпечуючи безперервність зв'язку між різними поколіннями, сім'я, несучи крізь час традиції минулого, а також примножуючи культуру та позитивні тенденції сучасного суспільства, дбає про майбутнє. Сім'ї є тим осередком, де забезпечуються як біологічні потреби кожного з її членів (потреба в їжі, в теплі), так і соціальні (турбота, повага до особистості, симпатія, підтримка, визнання, психологічний захист) [3].

У закладах дошкільної освіти дитина потрапляє у середовище, де дотримання норм та правил поведінки є необхідною умовою для комфортного перебування кожної дитини у дитячому колективі. Адже вже у дошкільному віці дитина вчиться взаємодіяти з навколишнім світом, долучається до культури, загальнолюдських цінностей. Заклад дошкільної освіти забезпечує різнопланову активну діяльність дитини, що є запорукою її ефективної соціалізації [4, с. 5].

Перший аспект – це діяльність, яка відповідає можливостям особистісного досвіду дитини. Л. Виготський у своїх численних працях характеризував цю діяльність як «зону актуального розвитку», під якою розуміють сукупність знань, умінь і навичок дитини, якими дитина володіє на високому рівні на певний момент свого розвитку.

Другий аспект – це діяльність, що випереджає розвиток («зона найближчого розвитку»). Під нею Л. Виготський мав на увазі той рівень розвитку, який досягається дитиною у процесі спілкування з дорослим – не

через наслідування дії дорослого, а через розв'язання завдань, що перебувають у зоні її інтелектуальних можливостей.

Доцільновідзначити той факт, що провідним видом діяльності для дітей дошкільного віку є гра. Через неї дитина пізнає навколишній світ, засвоює соціальні ролі та моделі поведінки. У міру дорослішання дитини, змінюється (ускладнюється) характер гри. Так, дитина чотирьох років копіює поведінку дорослих, наслідує їх. У процесі гри вона відтворює сюжети дії. Гра стає сюжетно-рольовою.

Гра сучасного дошкільника має свої особливості: з'являються нові сюжети гри, запозичені з мультфільмів, роликів, телепередач, комп'ютерних ігор. Дитина легко може зобразити улюбленого героя, використовуючи прості дії або фрази. Легкість зображення героїв дає змогу використовувати подібний сюжет у повсякденній діяльності із мінімальним рівнем використання ігрової діяльності.

Соціалізація дітей дошкільного віку є важливою соціальною та психолого-педагогічною проблемою. Основу процесу соціалізації дитини складають діяльність, комунікація, гра. Але необхідно зазначити, що у дітей дошкільного віку навички комунікації тільки починають формуватися і важливо, щоб їм у колі сім'ї, і у закладі дошкільної освіти надавали цьому процесу належну увагу. Адже, на жаль, маємо констатувати, що ігрова діяльність дошкільнят у сучасному світі дещо втрачає свої позиції. Так, дослідниця Н. Кубата характеризує гру сучасної дитини як одноманітну, у якій досить обмежений сюжет, а ролі представників різних професій відсутні [2].

На думку дослідниці, це можна пояснити тим, що прискорений розвиток дитини відбувається на шкоду збагаченню її соціальним досвідом. Ще однією причиною зниження ролі ігрової діяльності у житті дитини може бути зміна її становища у системі суспільних відносин.

Слабко розвинена ігрова діяльність та низький рівень комунікації у грі є причиною низької інтеграції людини в соціум у більш зрілому віці.

Враховуючи можливі негативні наслідки, до організації процесу соціалізації необхідно підходити відповідально та виважено. Оскільки основним видом діяльності дитини дошкільного віку є гра, то і процес соціалізації необхідно вибудовувати через різноманітну ігрову діяльність.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кравченко Т. Соціалізація особистості й соціальне середовище. *Теоретико-методичні проблеми дітей та учнівської молоді* : зб. наук. пр. Київ, 2006. Вип. 9. С. 23–29.
2. Кубата Н. Гра як засіб формування соціальної компетентності у дітей старшого дошкільного віку. *Молодий вчений*. 2018. № 5. С. 53–56.
3. Лукашевич М. Соціалізація. Виховні механізми і технології : навч.-метод. посіб. Київ : ІЗМН, 1998. 112 с.
4. Поніманська Т. Дитина і соціум. *Дошкільне виховання*. 2004. № 8. С. 4–6.
5. Прищепя Т. Соціалізація дошкільників. *Психолог*. 2007. № 31–32. С. 31–46.

Софія ХЕРОВИЧ
(Дрогобич, Україна)

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЛІЧИЛЬНОЇ ТА ОБЧИСЛЮВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

На сучасному етапі розвитку суспільства важливими є такі якості особистості, як гнучкість та креативність мислення, інтелектуальний розвиток, самостійні й командні навички розв'язування проблем, уміння логічно мислити, робити висновки, застосовувати набуті знання в практичній діяльності. Основну частину цих якостей можна сформувати завдяки заняттям математикою. І розпочинати логіко-математичний розвиток дитини задля системності знань варто ще з дошкільного віку.

Як показує аналіз чинних програм для виховання й розвитку дітей дошкільного віку («Українське дошкілля», «Впевнений старт», «Я у світі»),